

Duygusal Olarak Zeki Futbol Antrenörü Daha Etkili İletişim Becerileri Gösterir mi?

İlhan Adiloğulları¹, Recep Görgülü², Ender Şenel³

Özet

Amaç: Sporda duygusal zekâ ve iletişim becerilerine ilişkin araştırmalar, son zamanlarda sportif performans üzerine etkilerine yoğunlaşmıştır. Özellikle, spor psikolojisi araştırmacıları, duygusal zekanın doğal yapısı gereği, sosyal ve kişiler arası olduğunu vurgulamıştır. Bu alan, futbolda yaşanan duyguların yoğunluğu düşünüldüğünde, iletişimin nasıl kavramsallaştırıldığına ilişkin önemli bir değişimi, potansiyel olarak üretken bir araştırma alanını temsil etmektedir. Diğer yandan, etkili iletişim becerileri, futboldaki sportif performansta çok önemli bir faktör olan doğal yüksek duygusal zekânın göstergesidir. Bu çalışma, futbol antrenörleri arasında, duygusal zekâ düzeyi ile iletişim becerileri arasındaki ilişkileri incelemektedir.

Materyal ve Yöntem: 431 futbol antrenörüne, Lane (2009) tarafından geliştirilen, Adiloğulları ve Görgülü (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan Sporda Duygusal Zekâ Envanteri ve Korkut (1996) tarafından geliştirilen İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği uygulanmıştır. Veriler t test, tek yönlü varyans analizi ve Pearson Korelasyon testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Regresyon analizleri, duygusal zekanın iletişim becerileri üzerinde yordayıcı güce (0.15) sahip olduğunu, duygusal zekâ ile iletişim becerileri arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Sonuç: Duygusal zekâ arttıkça iletişim becerilerinde de bir artış olduğu fikrini desteklemektedir. Dolayısıyla, bu araştırma futbol antrenörleri için duygusal zekanın iletişim becerilerini arttırmak dikkat çekmesine vurgu yapmaktadır. Dolayısıyla, bu duyguları yönetmeyi amaçlayan stratejilerin geliştirilmesine yardımcı olabilecek faktörlerin incelenmesi, yalnızca kavramsal açıklığı desteklemeyecek, aynı zamanda sportif performansla yardımcı olmak için iletişim becerilerine yönelik stratejiler geliştirmeye yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler

Duygusal Zekâ,
Futbol,
Antrenör,
İletişim Becerileri,

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 01.03.2019

Kabul Tarihi: 28.03.2019

Online Yayın Tarihi: 28.03.2019

DOI:10.18826/useeabd.534341

Does Emotionally Intelligent Coach Predict Better Communication Skills in Your Football Team?

Abstract

Aim: Research into emotional intelligence and communication skills in the sport have predominantly focused on the effects of sporting performance. In particular, researchers in sports psychology have suggested that emotional intelligence is inherently social and interpersonal. This shift represents a significant change in how communication skills are conceptualized and, given the intensity of emotions experienced in football, represents a potentially productive line of inquiry. On the other hand, communication skills manifest inherent emotional intelligence that is a very important factor in sporting performance specifically in football. This study examined relationships between level of emotional intelligence and communication skills among football coaches.

Material and Methods: 431 football coaches completed a self-report measure of Emotional Intelligence Inventory in Sport developed by Lane (2009), adapted to Turkish version by Adilogullari and Gorgulu (2015) and Communication Skills Evaluation Scale, which developed by Korkut (1996). The data were analyzed by using t-test, one-way ANOVA, and Pearson Correlation test.

Results: Regression analyses revealed that emotional intelligence has predictive power (0.15) on communication skills while a positive correlation was found between emotional intelligence and communication skills.

Conclusion: Lend support to the notion that while emotional intelligence increase there is also an increase in the level of communication skills. Therefore, this study addresses that the level of emotional intelligence draws attention to increase communication skills for football coaches. Thus, examination of factors that might aid the development of strategies aimed to manage such emotions could not only aid conceptual clarity but also help develop strategies intended for communication skills to assist the sporting performance.

Keywords

Emotional Intelligence,
Football,
Coach,
Communication Skills,

Article Info

Received: 01.03.2019

Accepted: 28.03.2019

Online Published: 28.03.2019

DOI:10.18826/useeabd.534341

The role and contributions of each authors as in the section of IJSETS Writing Rules "Criteria for Authorship" is reported that: **1. Author:** Contributions to the conception or design of the paper, data collection, writing of the paper and final approval of the version to be published paper; **2. Author:** Data collection, preparation of the paper according to rules of the journal, final approval of the version to be published paper; **3. Author:** Statistical analysis, interpretation of the data and final approval of the version to be published paper;

¹Faculty of Sports Sciences, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale/Turkey, ilhanadilogullari@gmail.com, 0000-0002-8975-2507

²Faculty of Sports Sciences, Uludağ University, Bursa/Turkey, gorgulurecep@gmail.com, 0000-0003-2590-4893

³Corresponding Author: Faculty of Sports Sciences, Muğla Sıtkı Koçman University, Muğla/Turkey, endersenel@gmail.com, 0000-0001-6276-6704

GİRİŞ

Duygusal zekâ kavramı son yıllarda hem spor bilimciler hem de sahada ki uygulayıcılar (antrenör, spor psikoloğu, yöneticiler, futbolcular vb.) tarafından spor psikolojisinin anahtar kavramlarından biri olmuştur (Meyer ve Fletcher, 2007; Meyer ve Zizzi, 2007; Thelwell ve diğ., 2008; Lane ve diğ., 2009, Adiloğulları, 2011a). Duyguların bireyleri harekete geçiren ve yönlendiren yönünün bulunması gibi özellikleri nedeni ile spor psikolojisi literatüründe duyguların birçok parametre ile olan ilişkisi üzerine çalışmalar yapılmıştır. Futbol hakemlerinde iletişim becerileri (Özdayı ve Uğurlu 2015), algı (Phelps ve diğ., 2006; Stefanucci ve diğ., 2008), dikkat (Eysenck ve diğ., 2007), motivasyon (Izard, 1993), karar verme (Schwarz, 2000), örgütsel bağlılık (Adiloğulları, 2011a), beceri öğrenimi (Coombes ve diğ., 2005) ve performans (Erez ve Isen, 2002) olarak geçmektedir. Sporcular için, özellikle takım sporlarında yüksek seviyeli duygusal zekânın performans başarısı ile doğrudan bağlantılı olduğu ifade edilmektedir (Crombie ve diğ., 2009; Perlini ve Halverson, 2006). Zizzi ve diğ. (2003), bu bağlantıyı takım sporlarında yüksek seviyeli ve başarılı bir sportif performans için sporcunun, takım arkadaşlarının ve rakip oyuncuların duygularının bir bütün olarak farkında olmasının yanında bireysel olarak bir tek sporcunun duygularının da farkında olması gerektiğini vurgulayarak duygusal zekânın önemini değişik açılardan göstermişlerdir.

Laborde ve arkadaşları (2011), duygusal zekâ kavramının sporcular için olduğu kadar aynı zamanda antrenörler için de etki edici yönünün olduğunu ifade etmektedirler. Duygusal zekâ, özellikle antrenörün takım içerisindeki etkililiği açısından da çok önem taşımaktadır (Thelwell ve diğ., 2008). Buna ek olarak duygusal zekâ, sporcuları daha iyi motive etme ve karakter gelişimi (Laborde ve diğ., 2011), liderlik (Erkuş ve Günlü, 2008) gibi önemli alanlarda antrenörler tarafından etkili bir unsur olarak görülmektedir.

Alan yazına bakıldığında duygusal zekâ kavramının birçok tanımına rastlamak mümkündür. Kavramın ilk tanımı Salovey ve Mayer (1990) tarafından; *bireyin kendisinin ve başkalarının hislerini gözleyip, düzenleyebilmek; hisleri, düşünce ve eyleme kılavuzluk edecek şekilde kullanabilmek* olarak yapılmıştır. Bununla birlikte, duygusal zekanın farklı yönlerine vurgu yapan tanımlamalar da bulunmaktadır. Buna göre duygusal zekâyı Law, Wong ve Song, (2004); duyguların doğru anlaşılıp etkili olarak ifade edilebilme becerisi, Cooper ve Sawaf (2003) duygusal zekâyı iş verimini ve performansı etkileyen farklı bir zekâ çeşidi olarak tanımlamaktadır (Goleman, 1995; Sosik ve Megerian, 1999). Araştırmacılardan bir kısmı duygusal zekâyı çalışanların iş performanslarını etkileyen sosyal bir yetenek olarak ifade ederken (Shaffer ve Shaffer, 2005) bir kısmı da “kişinin kendi ve başkalarının güdülerini tanıyıp doğru tartabilmek ve değişen hayat şartlarına bağlı olarak bireylerin davranış ve duygularına yerinde ve uygun karşılıklar verebilmek” (Poskey, 2006: 1) olarak tanımlamaktadırlar. Bu tanımlar ışığında sporcu da duygusal zekâyı; sporcunun kendini güdüleme yeteneğine sahip olması, duygularını kontrol altına alması (takım arkadaşına, rakip takım ve taraftara, hakeme, yöneticilerine ve rakip yöneticilere karşı vb faktörlere karşı), kontrol aldığı duyguları olumlu yönde kullanma, kurma, iletişim becerilerini geliştirme, stresi kontrol altına alma ve olumlu yönde kullanma olarak tanımlanabilir (Adiloğulları, 2011b).

Alan yazında duygusal zekâ ile ilgili birçok farklı yaklaşım olmasına rağmen “duygusal zekâ” kuramsal yapısı, Salovey ve Mayer (1990) ile ortaya çıkmış ve büyük ilgi görmüştür (Meyer ve Zizzi, 2007). Salovey ve Mayer (1990) duygusal zekâyı *duygusal zekâ kişinin kendisinin ve diğerlerinin duygularını ve hislerini izleme, bunlar arasında ayırım yapıp farkına varma ve bu farkındalığı düşünce eylemlerinde kullanma becerisini içeren sosyal zekânın alt kümesi* olarak açıklamıştır. Mayer ve Salovey (1993, 1995, 1997) yetenek modeli duygusal zekânın bir zekâ türü olarak gerekli şartları sağladığını belirtmektedir. Bu kriterler, duygusal zekânın ölçümü doğru ve yanlış cevapları içermektedir (Mayer ve diğ., 2004) ve yetenek modeli olarak adlandırılan bu modelin 4 alt boyutu bulunmaktadır: duyguları algılama, duyguların kullanımı, duyguları anlamak ve muhakeme etmek ve duyguyu yönetme ve düzenleme. Bar-On (1997a), Goleman (1995) ve Cooper ve Sawaf (2003) gibi araştırmacıların savunduğu diğer bir model ise “Karma Model” olarak tanımlanan duygusal zekâ modelidir.

Karma duygusal zekâ modeli, Cobb ve Mayer (2000) tarafından; sosyal beceriler, özellikler ve davranışlar ile harmanlayan ve duygusal zekâ yetisinin bizi ulaştıracağı başarılarla ilişkin parlak vaatlerde bulunma olarak ifade edilmektedir. Bar-On (1997a) duygusal zekâyı “bilişsel olmayan yeteneklerin düzeni, yeterlilik (kifayet), dışsal baskı ve isteklerle mücadele etmede başarılı olma yeteneği” olarak tanımlamaktadır. Bar-On’un yazılı kaynağına bakıldığında, yaşamdaki başarıya

katkıda bulunan beş alan belirlediği görülmektedir (Mayer ve diğ., 2000). Bunlar; kişisel işlev, kişilerarası yetenek, uyumluluk, stres yönetimi ve genel ruh halidir. Kişisel işlev, bir kişinin duygularını, hislerini ve düşüncelerini anlama ve farkında olabilme yeteneğidir. Başkalarının duygu ve hislerini anlama ve farkında olmak ise yüksek kişilerarası yeteneği olan kişilerin özelliğidir. Uyumluluk-uyum sağlama, değişen şartlarla birlikte esnek olabilme ve duyguları değiştirebilme yeteneğidir. Birey stresle başa çıkabiliyor ve duygularını kontrol altına alabiliyorsa, stres yönetimini başarılı bir şekilde uyguluyor demektir (Bar-On, 2005). Genel ruh hali, olumlu duyguları ifade etme ve hissetme ile iyimser olma yeteneğidir. Bar-On'un duygusal zekâ öğelerinden bazıları zihinsel yetenekler olarak (örneğin; duygusal farkında olma ve problem çözme) tanımlanırken, diğer öğeleri daha çok kişilik tabanlı (örneğin; uyumluluk ve iyimserlik) tanımlamaktadır (Çakar ve Arbak, 2004). Benzer bir şekilde, Cooper ve Sawaf (2003) duygusal zekâyı şöyle tanımlamışlardır; duygusal zekâ kendimizin ve başkalarının duygularını tanımayı ve değerlendirmeyi öğrenmemizin yanı sıra duygulara ilişkin bilgileri ve duyguların enerjisini günlük yaşantımıza ve işimize etkin bir biçimde yansıtarak uygun tepkiler vermemize yardımcı olan zekâ alanıdır.

Duygusal zekâ olgusu bireyin hayatını iletişim yönünden bu denli doğrudan etkilerken, spor dünyası ve sporcular açısından duygusal zekânın, sporun icra edilmesi sürecinde tarafları birleştirmesi ve spora gönül veren, sporu icra eden ve sporu yöneten tarafların ilişkilerini yönlendirmesi söz konusu olmaktadır (Özdayı, 2018). Bu bağlamda çalışmanın bir diğer parametresi olan iletişim becerileri kavramı ön plana çıkmaktadır.

İletişim kurabilme özelliği ve yetisi insanlarda doğuştan görülebilen ayrıcalıklı ve önemli bir özelliktir. Etkili iletişim becerilerine sahip bireylerin çevresindeki bireylerin duygularını paylaşmanın yanı sıra (acı, keder, sevinç vb), meslek hayatlarında da öne çıkarak zirveye ulaşmalarının daha kolay olabileceği görülebilmektedir (Işık, Biber, 2006). Özellikle spor ortamlarında antrenörlerin stratejik planlarında, oyuncularının teknik-taktik özelliklerinin iyi olmasından ziyade sporcular ile medya ile yardımcı personel ile doğru ve etkili iletişim kurmasına bağlıdır. (Weinberg ve Gould, 2015).

Dilimize Fransızcadan ve Fransızca söyleniş ile geçen "communication" (komünikasyon) sözcüğü Latince'deki "communitio" sözcüğünün karşılığıdır. Bunun kökenindeki "communis" kavramı birçok kişiye ya da nesneye ait olan ve ortaklaşa yapılan anlamlarını taşımaktadır. Yani, iletişim sözcüğünün yalın bir ileti alışverişinden çok, toplumsal nitelikli bir etkileşim, değiş tokuş ve paylaşımı içerdiğini ifade edilmektedir (Zılıoğlu, 2003). İletişim Dökmen (2004) tarafından kısaca "bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci" olarak tanımlanmıştır. İletişimin gerçekleşmesi için iki sistemin gerekli olduğu vurgulanmıştır. Tek yönlü bilgi akışı da "enformasyon" olarak belirtilmiştir (Dökmen, 2004). Cüceloğlu'da iletişimi, *iki birim arasında birbirleriyle ilişkili mesaj alışverişi olarak* tanımlamıştır (Cüceloğlu, 2006). Etkili antrenörler tartışmayı kolaylaştırma, başkalarına faydalı geri bildirim sağlama ve eğitim içeriğini ilgi çekici bir şekilde sunma becerilerini etkili iletişim becerileri ile sağlamaktadırlar. (Beebe, Mottet, ve Roach, 2004). Olimpik yüzücüler kendileri için antrenörlerinin teknik-taktik bilgilerinden daha çok iletişim becerilerinin önemli olduğunu (Phillippe ve Seiler, 2006), sporcuların yarış veya müsabaka öncesi yapılan konuşmalarda bilgi ile birlikte heyecan beklentisi içerisinde oldukları (Vargas-Tonsing ve Guan, 2007), sporcuların beden dili ve kıyafetlerinin antrenörlerin sporcularından bekledikleri performans hakkındaki düşünceleri etkilediğini (Buscombe ve ark., 2006), çiftler tenis organizasyonlarında çiftlerin başarılarında iletişimin etkili olduğunu (Lausic ve ark., 2009) yapılan çalışmalar göstermektedir.

Özellikle elit sporlarda antrenörün sporcu ile iletişimi (taktik ve teknik bilgi aktarımı, motive edici konuşmalar, beden dili, takım içi anlaşmazlıklarda kullanılan dil vb.), sporcunun takım arkadaşları ya da spor ortamının diğer unsurları ile iletişimi (takım arkadaşına rekabet anında gönderilen olumsuz ya da olumlu mesajların özelliği) çoğu zaman performansa etki edebilir. İyi ve etkili kurulan iletişim süreci sporcuların kişisel gelişimlerine ve performanslarının artmasına destek olan önemli unsurlar arasında gösterilebilir. Bilhassa; antrenörlerin sporcularıyla kurdukları iletişim, takım performansını da doğrudan etkileyebilmektedir. Dolayısı ile antrenörlerin duygusal zekâ becerilerinin iletişim becerilerinin önemli bir belirleyicisi olduğu varsayılan bu araştırmanın amacı, futbol antrenörlerinin duygusal zekâ düzeyleriyle iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi olarak belirlenmiştir.

MATERYAL ve YÖNTEM

Katılımcılar

Araştırmaya katılanların %5,3'ü 23-27 yaş aralığında (n=23), %20,6'sı 28-32 yaş aralığında (n=89), %27,6'sı 33-37 yaş aralığında (n=119), %46,4'ü 37 ve üzerindedir (n=200). Katılımcıların %71,7'si evli (n=309), %28,3'ü bekar (n=122). En son mezun olduğunuz okul sorusuna, katılımcıların %48'i lise (n=207), %46,4'ü meslek yüksekokulu (n=200), %5,1'i üniversite (n=22), %0,5'i yüksek lisans (n=2) cevabını vermiştir. Katılımcıların %33,9'u 1-5 yıl arasında (n=146), %35'i 6-10 yıl arasında (n=151), %14,8'i 11-15 yıl arasında (n=64), %16,2'si 15 yıl ve üzerinde (n=70) meslek yılına sahip olduklarını belirtmiştir. Futbol antrenörlerinin %16,5'i A Takım Teknik Direktörü (n=71), %27,4'ü A Takım Yardımcı Antrenörü (n=118), %15,1'i A Takım Kaleci Antrenörü (n=65), %15,1'i Alt Yapı Teknik Direktörü (n=65), %23,9'u Alt Yapı Yardımcı Antrenörü (n=103), %2,1'i Alt Yapı Kaleci Antrenörü (n=9) olduklarını belirtmiştir.

Ölçme araçları

Sporla Duygusal Zekâ Envanteri: Duygusal Zekâ Envanteri sporcuların duygusal zekâ yeteneklerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Envanter, Schutte ve diğ. (1998)'nin geliştirmiş olduğu duygusal zekâ ölçeği (emotional intelligence scale) temel alınarak Lane ve arkadaşları (2009) tarafından 19 madde ve 5 boyut olarak sporcular için uyarlanmıştır. Sporcular için uyarlanan bu envanterin alt boyutları; *başkalarının duygularını değerlendirme* (5 madde), *kendi duygularını değerlendirme* (3 madde), *duyguları düzenleme* (2 madde), *sosyal beceriler* (3 madde) ve *duyguların kullanımı* (6 madde)'dir. Envanterin Türkçe çeviri, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Adiloğulları ve Görgülü (2015) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin bu araştırmadaki iç tutarlılık katsayısı 0,89 olarak bulunmuştur. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi ölçeğin katılımcı grubuna uygun olduğunu göstermiştir ($\chi^2=280,112$, $df=125$, $\chi^2/df=2,24$, CFI=0,95, RMSEA=0,05, SRMR=0,04).

İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ): Bireylerin iletişim becerilerini değerlendirmek amacı ile Korkut (1996) tarafından geliştirilen İBDÖ 25 maddelik, beşli likert tipi bir ölçektir. İBDÖ'nün lise düzeyindeki öğrenciler için iç tutarlılık katsayısı 0,80; test tekrar test yöntemine göre güvenilirlik katsayısı 0,76 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bu araştırmadaki iç tutarlılık katsayısı 0,91 olarak bulunmuştur. Yapılan doğrulayıcı faktör analizi ölçeğin katılımcı grubuna uygun olduğunu göstermiştir ($\chi^2=704,139$, $df=297$, $\chi^2/df=2,37$, CFI=0,90, RMSEA=0,05, SRMR=0,04).

İstatistiksel Analiz

Katılımcıların demografik bilgileri yüzde ve frekans analizi ile çözümlenmiştir. Bireylerin medeni durumlarına ilişkin ikili fark analizi bağımsız t test ile çözümlenirken, yaş grupları, meslek yılı ve kategoriler arasındaki farklar tek yönlü varyans analiziyle belirlenmiştir. Farklılıkların hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için Tukey testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiler doğrusal regresyon analizi ve Pearson korelasyon testiyle belirlenmiştir. Ölçeklere ilişkin iç tutarlılık katsayıları Cronbach alfa yöntemiyle hesaplanmıştır. Ölçeklerin katılımcı gruba uygunluğunu belirlemek için AMOS programında doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Antrenörlerin iletişim becerileri ve duygusal zeka düzeylerinin medeni durum değişkenine göre karşılaştırılması

	Bekar(n=122) $\bar{X}\pm SS$	Evli(n=309) $\bar{X}\pm SS$	t	P
Başkalarının duygularını değerlendirme	3,31±0,59	3,48±0,61	2,65	0,000**
Kendi duygularını değerlendirme	3,84±0,98	3,98±0,77	1,56	0,110
Duyguları düzenleme	3,60±0,99	3,92±0,80	3,48	0,000**
Sosyal Beceriler	3,61±0,89	3,82±0,73	2,55	0,010*
Duyguların kullanımı	3,73±0,86	4,00±0,65	3,60	0,000**
İletişim Becerileri	3,87±0,58	4,10±0,52	3,91	0,000**

**p<0,01; *p<0,05

Medeni durum değişkenine göre analizler tablo 1'de verilmiştir. Bu sonuçlara göre, evli bireyler Başkalarının duygularını değerlendirme, Duyguları düzenleme, Sosyal beceriler ve Duyguların kullanımı ile iletişim becerilerinde bekarlara göre daha yüksek sonuçlara sahiplerdir ve bu sonuçlar

istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,05$). Kendi duygularını değerlendirme boyutunda medeni durumla ilgili anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Tablo 2. Antrenörlerin iletişim becerileri ve duygusal zeka düzeylerinin yaş gruplarına göre karşılaştırılması

Değişkenler	Yaş Grupları	37 yaş ve üzeri (n=200)	23-27 (n=23)	28-32 (n=89)	33-37 (n=119)	F	p
		$\bar{X}\pm SS$	$\bar{X}\pm SS$	$\bar{X}\pm SS$	$\bar{X}\pm SS$		
Başkalarının duygularını değerlendirme		3,69±0,47	3,19±0,55	3,11±0,65	3,29±0,61	27,613	0,000
Kendi duygularını değerlendirme		4,26±0,50	3,63±0,87	3,47±1,05	3,81±0,89	24,126	0,000
Duyguları düzenleme		4,19±0,62	3,65±0,89	3,47±0,96	3,52±0,92	25,277	0,000
Sosyal beceriler		4,08±0,58	3,59±0,79	3,51±0,93	3,44±0,76	24,289	0,000
Duyguların kullanımı		4,22±0,45	3,64±0,78	3,55±0,83	3,76±0,81	25,952	0,000
İletişim Becerileri		4,27±0,47	3,80±0,48	3,85±0,58	3,81±0,49	28,530	0,000

** $p<0,01$; * $p<0,05$; p sütunu 37 yaş ve üzerinin diğer yaş gruplarıyla post hoc karşılaştırmalarındaki p değerini göstermektedir.

Yapılan varyans analizi sonucunda yaş grupları arasında anlamlı farklılık tespit edilmiş, farkın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için post hoc testlerinden Tukey HSD testi kullanılmıştır. Yaş aralığına göre yapılan analizler tabloda verilmiştir. Başkalarının duygularını değerlendirme boyutunda 37 yaş ve üzerindeki antrenörler ile 23-27 yaş, 28-32 yaş, 33-37 yaşlar arasındaki antrenörlerle anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre 37 yaş ve üzerindeki antrenörlerin başkalarının duygularını değerlendirme boyutundaki değerleri 23-27 yaş, 28-32 yaş, 33-37 yaşlar arasındaki antrenörlerden daha yüksektir.

Kendi duygularını değerlendirme boyutundaki 37 yaş ve üzerindeki antrenörler ile 23-27 yaş, 28-32 yaş, 33-37 yaşlar arasındaki antrenörlerle anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, 37 yaş ve üzerindeki antrenörlerin kendi duygularını değerlendirme boyutundaki değerleri 23-27 yaş, 28-32 yaş, 33-37 yaşlar arasındaki antrenörlerden daha yüksektir.

Duyguları düzenleme boyutunda 37 yaş ve üzerindeki antrenörler ile 23-27 yaş, 28-32 yaş, 33-37 yaşlar arasındaki antrenörlerle anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, 37 yaş ve üzerindeki antrenörlerin duyguları düzenleme boyutundaki değerleri 23-27 yaş, 28-32 yaş, 33-37 yaşlar arasındaki antrenörlerden daha yüksektir.

Sosyal beceriler boyutunda 37 yaş ve üzerindeki antrenörler ile 23-27 yaş, 28-32 yaş, 33-37 yaşlar arasındaki antrenörlerle anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, 37 yaş ve üzerindeki antrenörlerin sosyal beceriler boyutundaki değerleri 23-27 yaş, 28-32 yaş, 33-37 yaşlar arasındaki antrenörlerden daha yüksektir.

Duyguların kullanımı boyutunda 37 yaş ve üzerindeki antrenörler ile 23-27 yaş, 28-32 yaş, 33-37 yaşlar arasındaki antrenörlerle anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, 37 yaş ve üzerindeki antrenörlerin duyguların kullanımı boyutundaki değerleri 23-27 yaş, 28-32 yaş, 33-37 yaşlar arasındaki antrenörlerden daha yüksektir.

İletişim becerilerinde, 37 yaş ve üzerindeki antrenörler ile 23-27 yaş, 28-32 yaş, 33-37 yaşlar arasındaki antrenörlerle anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, 37 yaş ve üzerindeki antrenörlerin iletişim becerilerindeki değerleri 23-27 yaş, 28-32 yaş, 33-37 yaşlar arasındaki antrenörlerden daha yüksektir.

Başkalarının duygularını değerlendirme boyutunda A takım kaleci antrenörleri ile alt yapı antrenörleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre A takım kaleci antrenörünün Başkalarının duygularını değerlendirme değerleri alt yapı antrenörüne göre daha yüksektir. Kendi duygularını değerlendirme boyutunda, A takım teknik direktörü ile alt yapı teknik direktörü ve alt yapı antrenörü arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Bu analize göre, A takım teknik direktörünün Kendi duygularını değerlendirme değerleri alt yapı teknik direktörü ve alt yapı antrenöründen daha yüksektir. Duyguları düzenleme boyutunda, A takım teknik direktörü ile alt yapı antrenörü arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Bu analize göre, A takım teknik direktörünün Duyguları düzenleme değerleri alt yapı antrenöründen daha yüksektir. Sosyal beceriler boyutunda A takım teknik direktörü ile alt yapı antrenörü arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Bu analize göre, A takım teknik direktörünün Sosyal beceriler değerleri alt yapı antrenöründen daha yüksektir. Yine Sosyal beceriler boyutunda yapılan analizlere göre, alt yapı kaleci antrenörü ile alt yapı antrenörü arasında

anlamli farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Bu analize göre, A takım kaleci antrenörünün Sosyal beceriler değerleri alt yapı antrenöründen daha yüksektir. Duyguların kullanımı boyutunda yapılan analizlere göre, alt yapı antrenörü ile A takım teknik direktörü, A takım antrenörü, A takım kaleci antrenörü arasında anlamli farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, A takım teknik direktörü, A takım antrenörü, A takım kaleci antrenörünün Duyguların kullanımı değerleri alt yapı antrenöründen daha yüksektir. İletişim becerileri ile ilgili yapılan analizlere göre, A takım teknik direktörü ile alt yapı antrenörü arasında anlamli farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre, A takım teknik direktörlerinin iletişim beceri değeri alt yapı antrenörlerinden daha yüksektir (Tablo 3).

Tablo 3. Antrenörlerin iletişim becerileri ve duygusal zeka düzeylerinin görev türüne göre karşılaştırılması

Boyut	(I) $\bar{X}\pm SS$	(J) $\bar{X}\pm SS$	F	P
Başkalarının duygularını değerlendirme.	A Takım Kaleci Antrenör(n=65) 3,64±0,45	Alt Yapı Antrenör(n=103) 3,25±0,63	3,869	0,000
Kendi duygularını değerlendirme.	A Takım TD (n=71) 4,18±0,75	Alt Yapı TD (n=65) 3,69±1,03	3,315	0,000
		Alt Yapı Antrenör(n=103) 3,79±0,91		0,030
Duyguları düzenleme	A Takım TD (n=71) 4,09±0,88	Alt Yapı Antrenör(n=103) 3,61±0,95	3,323	0,000
	A Takım TD (n=71) 3,95±0,71	Alt Yapı Antrenör(n=103) 3,57±0,86		0,020
Sosyal beceriler	Alt Yapı Kaleci Antrenörü(n=9) 3,74±0,81	Alt Yapı Antrenör(n=103) 3,57±0,86	3,511	0,040
		A Takım TD (n=71) 4,11±0,68		0,000
Duyguların kullanımı	Alt Yapı Antrenör(n=103) 3,68±0,90	A Takım Antrenör(n=118) 4,02±0,49	4,863	0,000
		A Takım Kaleci Antrenör(n=65) 4,06±0,62		0,010
İletişim Becerileri	A Takım TD (n=71) 4,17±0,46	Alt Yapı Antrenör(n=103) 3,88±0,54	2,643	0,000

** $p<0,01$; * $p<0,05$

Tablo 4. Antrenörlerin iletişim becerileri ve duygusal zeka düzeylerinin meslek yılına göre karşılaştırılması

Değişkenler	Meslek Yılı			F	P
	15 yıl ve üzeri(n=70) $\bar{X}\pm SS$	1-5 yıl(n=146) $\bar{X}\pm SS$	6-10 yıl (n=151) $\bar{X}\pm SS$		
Başkalarının duygularını değerlendirme	3,68±0,50	3,35±0,63	3,37±0,61	5,582	0,000
Kendi duygularını değerlendirme	4,26±0,49	3,78±0,94	3,93±0,81	5,518	0,000
Duyguları düzenleme	4,17±0,61	3,61±0,92	3,82±0,89	7,374	0,000
Duyguların kullanımı	4,18±0,43	3,76±0,81	-	5,734	0,000
İletişim Becerileri	4,23±0,46	3,94±0,58	4,02±0,51	4,506	0,000

** $p<0,01$; * $p<0,05$

Meslek yılına göre yapılan analizlerde, Başkalarının duygularını değerlendirme boyutunda 15 yıl ve üzerinde meslek yılına sahip olan antrenörler ile 1-5 yıl ve 6-10 yıl olanlar arasında anlamli farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre 15 yıl ve üzerinde meslek yılına sahip olan antrenörlerin Başkalarının duygularını değerlendirme değerleri 1-5 yıl ve 6-10 olanlardan daha yüksektir. Kendi duygularını değerlendirme boyutunda, 15 yıl ve üzerinde meslek yılına sahip olan antrenörler ile 1-5 yıl ve 6-10 yıl olanlar arasında anlamli farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre 15 yıl ve üzerinde meslek yılına sahip olan antrenörlerin Kendi duygularını değerlendirme değerleri 1-5 yıl ve 6-10 olanlardan daha yüksektir. Duyguları düzenleme boyutunda 15 yıl ve üzerinde meslek yılına sahip olan antrenörler ile 1-5 yıl ve 6-10 yıl olanlar arasında anlamli farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre 15 yıl ve üzerinde meslek yılına sahip olan antrenörlerin Duyguları düzenleme değerleri 1-5 yıl ve 6-10 olanlardan daha yüksektir. 11-15 meslek yılına sahip antrenörlerin Duyguları düzenleme değerleri 1-5 yıla göre daha yüksektir. Sosyal beceriler boyutunda değişkenler arasında anlamli farklılık bulunamamıştır ($p<0,05$). Duyguların kullanımı boyutunda, 15 yıl ve üzerinde meslek yılına sahip antrenörler ile 1-5 yıl olanlar

arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre 15 yıl ve üzerinde meslek yılına sahip antrenörlerin Duyguların kullanımı değerleri 1-5 yıla göre daha yüksektir. İletişim becerilerine göre yapılan analizlere göre 15 yıl ve üzerinde meslek yılı olan antrenörler ile 1-5 yıl ve 6-10 yıl arasındakiler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Buna göre 15 yıl ve üzerinde meslek yılına sahip olan antrenörlerin iletişim becerisi değerleri 1-5 yıl ve 6-10 olanlardan daha yüksektir.

Tablo 5. Ortalama, standart sapma, basıklık, çarpıklık ve korelasyon katsayıları

	Skew.	Kur.	X±S.S	1	2	3	4	5	6	7
1) Yaş ^a			-							
2) Meslek Yılı ^b			-	0,51**	1					
3) Başkalarının duygularını değerlendirme	-0,52	0,64	3,43±0,83	0,37**	0,18**	1				
4) Kendi duygularını değerlendirme	-1,27	2,17	3,94±0,87	0,36**	0,19**	0,47**	1			
5) Duyguları düzenleme	-0,90	1,04	3,83±0,78	0,32**	0,22**	0,35**	0,59**	1		
6) Sosyal beceriler	-0,76	0,50	3,76±0,73	0,30**	0,12*	0,41**	0,54**	0,52**	1	
7) Duyguların kullanımı	-1,43	2,84	3,93±0,73	0,36**	0,19**	0,47**	0,65**	0,62**	0,63**	1
8) İletişim Becerileri	-0,69	1,17	4,03±0,55	0,34**	0,17**	0,27**	0,27**	0,33**	0,33**	0,36**

** $p<0,01$; * $p<0,05$; ^aYaşlar gruplandırılmıştır, ^bMeslek yılları gruplandırılmıştır.

Tablo 5'te yaş, meslek yılı, sporda duygusal zekâ ve iletişim becerileri arasındaki ilişki, boyutların basıklık ve çarpıklık değerleri, ortalama ve standart sapma puanları verilmiştir. Yaş ile başkalarının duygularını değerlendirme ($r=0,374$, $p<0,01$), kendi duygularını değerlendirme ($r=0,356$, $p<0,01$), duyguları düzenleme ($r=0,323$, $p<0,01$), sosyal beceriler ($r=0,299$, $p<0,01$), duyguların kullanımı ($r=0,363$, $p<0,01$) ve iletişim becerileri ($r=0,343$, $p<0,01$) arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Benzer durum, meslek yılı için de geçerlidir. Meslek yılı ile başkalarının duygularını değerlendirme ($r=0,180$, $p<0,01$), kendi duygularını değerlendirme ($r=0,188$, $p<0,01$), duyguları düzenleme ($r=0,221$, $p<0,01$), sosyal beceriler ($r=0,122$, $p<0,05$), duyguların kullanımı ($r=0,194$, $p<0,01$) ve iletişim becerileri ($r=0,168$, $p<0,01$) arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Beklendiği üzere, duygusal zekâ envanterinin alt boyutları arasında pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır. İletişim becerileriyle başkalarının duygularını değerlendirme ($r=0,267$, $p<0,01$), kendi duygularını değerlendirme ($r=0,274$, $p<0,01$), duyguları düzenleme ($r=0,326$, $p<0,01$), sosyal beceriler ($r=0,334$, $p<0,01$) ve duyguların kullanımı ($r=0,359$, $p<0,01$) arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Tablo 6. İletişim becerilerinin yordayıcısı olarak duygusal zeka

Model	B	t	p	R ²	Adjusted R ²	F	r	p
1 Sabit ^a	2,640	16,668	0,000	0,15	0,155	79,795	0,396	0,000
Duygusal Zekâ	0,396	8,933	0,000	7				

** $p<0,01$; * $p<0,05$; ^aBağımlı Değişken: İletişim Becerisi

Sporda duygusal zekâ iletişim becerilerini yaklaşık olarak %16 düzeyinde açıklarken ($R^2=0,157$), düzenlenmiş R^2 değeri aynı sonucun evrende %15 olacağını göstermektedir. (Adjusted $R^2=0,155$). Öne sürülen model istatistiksel olarak anlamlıdır ($F=79,795$, $p<0,001$). Sporda duygusal zekâ ile iletişim becerileri arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuş ($r=0,396$), bu sonuç istatistiksel olarak anlamlıdır ($t=8,933$, $p<0,001$).

TARTIŞMA

Sporda duygusal zekâ çalışmaları son yılların dikkat çeken araştırmaları arasında önemli bir yer tutmaktadır (Meyer & Zizzi, 2007; Lane, Thelwell, Lowther, Devonport, 2009; Lane ve diğ., 2009; Costarelli, & Stamou, 2009; Zizzi, Deaner & Hirschhorn, 2003; Laborde, Dosseville, & Allen, 2016; Thelwell, Lane, Weston, Greenlees, 2008). Duygusal zekâ spor ortamında, motivasyon (Sukys, Tilindienė, Cesnaitiene, Kreivyte, 2019), performans (Kopp, & Jekauc, 2018), temel ihtiyaç tatmini (Watson & Kleinert, 2017) belirleyicisi olarak incelenmiştir. Bu çalışmada, futbol antrenörlerinin duygusal zekâ düzeyleriyle iletişim becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir.

Medeni durum değişkenine göre yapılan analizlerde, evli bireylerin başkalarının duygularını değerlendirme, duyguları düzenleme, sosyal beceriler, duyguların kullanımı ve iletişim becerilerinde bekarlara göre daha yüksek sonuçlara sahip olduğu görülmüştür. Elias ve George (2012) duygusal

zekânın medeni duruma göre farklılaştığını, bekâr bireylerin duygusal zekâ puanlarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Gannon ve Ranzijn (2005) evli ve bekâr olma durumuyla duygusal zekâ arasında anlamlı bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur. Suliman ve Al-Shaikh (2007) medeni durumun duygusal zekâyla ilişkili olmadığını göstermiştir. Literatüre bakıldığında duygusal zekânın medeni durum değişkenine göre bazı çalışmalarda farklılaştığı, bazı çalışmalarda farklılaşmadığı görülmektedir. Bu durumun çalışmalarda kullanılan duygusal zekâ ölçeklerinin farklı olması, örneklemelerin farklılaşması (sayı, meslek vb.), sosyal ve kültürel farklılıklardan kaynaklandığı söylenebilir.

Yaş değişkenine göre yapılan analizlere bakıldığında, Duygusal Zekâ Envanterinin Başkalarının duygularını değerlendirme, Kendi duygularını değerlendirme, Duyguları düzenleme, Sosyal beceriler, Duyguların kullanımı alt boyutlarında 37 ve üzerindeki antrenörler ile 23-27 yaş, 28-32 yaş ve 33-37 yaşlar arasındaki antrenörler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Bununla birlikte İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinde 37 ve üzerindeki antrenörler ile 23-27 yaş, 28-32 yaş ve 33-37 yaşlar arasındaki antrenörler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

Bar-On (1997b), EQ-I gerecini kullanarak spor yöneticileri ile yaptığı çalışmada duygusal zekânın 50 yaşına kadar yaş ile paralel olarak artış gösterdiğini kaydederken, Dersken ve diğ. (2002), spor yöneticileri ile yaptığı çalışmada 65 yaşından sonra Duygusal zekâ düzeyinde düşüş gerçekleştiğini belirlemiştir. Yine Adiloğulları (2011b) çalışmasında 31 yaş ve üzeri futbolcuların duygusal zekâ alt boyutlarından şartlara ve çevreye uyum ve stres yönetimi ortalamalarının 31 yaş ve altı sporcuların ortalamalarına göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Serdengeçti (2003), çalışmasında 32 yaş ve üzeri futbolcuların duygusal zekâ düzeylerinin 28-31 ve daha alt yaş gruplarına göre daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Adiloğulları (2011b); yaş olarak büyük futbolcuların duygusal zekâ ortalamalarının daha yüksek olması futbolcuların oyunsal, zihinsel ve duygusal deneyimlerinin daha fazla olmasından kaynaklandığını ifade etmektedir. İleri yaşlara gelmiş futbolcuların daha deneyimli olmaları nedeni ile daha genç yaşlarda yaptığı acemilik ve hatalardan ders çıkarmış olarak belli bir olgunluğa ulaştıkları belirtmektedir.

Görev türü değişkenine göre yapılan analizlere baktığımızda, Duygusal Zekâ Envanterinin alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Başkalarının duygularını değerlendirme alt boyutunda A takım kaleci antrenörlerinin puan ortalamaları, alt yapı antrenörüne göre daha yüksek bulunmuştur. Kendi duygularını değerlendirme alt boyutunda A takım teknik direktörünün puan ortalamaları, alt yapı teknik direktörleri ve alt yapı antrenörlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Duyguları düzenleme alt boyutunda A takım teknik direktörlerinin puan ortalamaları, alt yapı antrenörlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Sosyal beceriler alt boyutunda A takım teknik direktörlerinin ve alt yapı kaleci antrenörlerinin puan ortalamaları, alt yapı antrenörlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Duyguların kullanımı alt boyutunda A takım teknik direktörleri, A takım antrenörleri, A takım kaleci antrenörlerinin puan ortalamaları, alt yapı antrenörlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Bununla birlikte İletişim becerileri ile ilgili yapılan analizlere göre, A takım teknik direktörlerinin iletişim beceri puan ortalamaları, alt yapı antrenörlerine göre daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmamızla benzer sonuçları taşıyan Goleman (1998), Goleman ve Boyatzis (2008) ve Palmer ve diğ. (2003) çalışmalarında, görev statüsü yüksek olan spor yöneticilerinin bileşke duygusal zekâ skorlarının, statüsü düşük olanlara oranla, daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Meslek yılı değişkenine göre yapılan analizlere baktığımızda, Duygusal Zekâ Envanterinin alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Bunlar; Başkalarının duygularını değerlendirme, Kendi duygularını değerlendirme, Duyguların kullanımı ve Duyguları düzenleme alt boyutlarında 15 yıl ve üzerinde meslek yılına sahip olan antrenörlerin puan ortalamaları 1-5 yıl ve 6-10 olan antrenörlerin puan ortalamalarından daha yüksek bulunmuştur. Yine Duyguları düzenleme alt boyutunda 11-15 meslek yılına sahip antrenörlerin puan ortalamaları, 1-5 meslek yılına sahip antrenörlerin puan ortalamalarına göre daha yüksek bulunmuştur. Bununla birlikte İletişim becerileri ile ilgili yapılan analizlere göre ise A takım teknik direktörlerinin iletişim beceri puan ortalamaları, alt yapı antrenörlerine göre daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmamızla benzer sonuçları taşıyan Salovey ve Mayer 1990 ve Webb (2009), deneyimli kişilerin deneyimsiz kişilere göre empati yeteneğinin daha gelişmiş olduğunu savunarak yaptıkları tanımla birlikte, spor geçmişi daha fazla olan spor yöneticilerinin bileşke duygusal zekâ skorları, spor geçmişi daha az olanlara oranla, daha yüksek olduğunu bulmuşlardır.

İletişim becerileriyle başkalarının duygularını değerlendirme, kendi duygularını değerlendirme, duyguları düzenleme, sosyal beceriler ve duyguların kullanımı arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Smith, Heaven ve Ciarrochi (2008) duygusal zekayla iletişim modellerinin bağlantılı olduğunu tespit etmiştir.

Çetinkaya ve Alparşlan (2011), duygusal zekanın alt boyutları ile iletişim becerisinin alt boyutları arasında pozitif yönde zayıf ama anlamlı ilişki tespit etmiştir. Schutte ve diğ. (2001) üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, iletişim becerileri yüksek olan öğrencilerin duygusal zekâ düzeylerinin de yüksek olduğunu, iş birliğine dayalı davranışları daha çok sergilediklerini, yakın duygusal ve sosyal ilişkilerde daha başarılı olduklarını saptamışlardır.

Sporda duygusal zekâ iletişim becerilerini yaklaşık olarak %16 düzeyinde açıklarken, düzenlenmiş R² değeri aynı sonucun evrende %15 olacağını göstermektedir. Öne sürülen model istatistiksel olarak anlamlıdır. Sporda duygusal zekâ ile iletişim becerileri arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuş, bu sonuç istatistiksel olarak anlamlıdır. Alan yazındaki birçok araştırma duygusal zekayla iletişim becerileri arasında pozitif yönlü bir bağlantı olduğunu göstermektedir (Ghasemi, Olyae ve Shami, 2018; Alaei, 2018; Özer, Gün ve Öğüt-Düzen, 2018; Reimer, 2003; Marzuki, Mustaffa ve Saad, 2015; Amini, Amini, Nabiee ve Delavari, 2018; Özdayı ve Demir, 2018).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç olarak bakıldığında duygusal zekânın iletişim becerileri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu görülmektedir. Özellikle iletişimin performansı doğrudan etkileyebildiği futbolda antrenörlerin duygusal zekâ düzeyleri arttıkça iletişim becerilerinin de yükseldiği görülmüştür. Çalışmanın sonuçları doğrultusunda antrenörlerin duygusal zekâ geliştirici eğitimler alması hem duygusal zekâ gelişimleri hem de iletişim becerileri gelişimleri açısından önem teşkil etmektedir. Ayrıca Türkiye Futbol Federasyonu ve Türkiye Faal Futbol Antrenörleri derneğinin antrenör gelişim seminerlerinde duygusal zekâ konusunda eğitim modelleri koymasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, araştırmacıların gelecek çalışmalarda antrenörlerde duygusal zekayla takım performansı için önemli etkenlerden sporda kişiler arası davranışlar, antrenör ve sporcu ilişkisi ve davranış modelleri gibi faktörler arasındaki ilişkileri incelemesi alan yazına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adiloğulları, İ. (2011a). The teachers level of emotional intelligence some of the demographic variables for investigation. *Educational Research and Reviews*, 6(3), p.86-92.
- Adiloğulları, İ.(2011b). Profesyonel futbolcularda duygusal zekâ ile örgütsel bağlılık ilişkisi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Adiloğulları, İ., & Görgülü, R. (2015). Sporda Duygusal Zekâ Envanteri'nin uyarılama çalışması. *International Journal of Sport, Exercise & Training Sciences-IJSETS*, 1(2), 83-94.
- Alaei, S. (2018) The Relationship between Emotional Intelligence and Communication Skills in PhD. and master's degree Students of Islamic Azad University. *Social Determinants of Health*, 4(2),100-104.
- Amini, M., Amini, M., Nabiee, P., & Delavari, S. (2018). The Relationship Between Emotional Intelligence and Communication Skills in Healthcare Staff. *Shiraz E-Medical Journal*, (In Press).
- Bar-On, R. (1997a). *BarOn emotional quotient inventory*. Multi-Health Systems.
- Bar-On, R. (1997b). *The Emotional Quotient Inventory (EQ-i): A test of emotional intelligence*. Toronto, Canada: Multi-Health Systems, Inc.
- Bar-On, R. (2005). The impact of emotional intelligence on subjective well-being. *Perspectives in Education*, 23, 41-61.
- Beebe, S. A., Mottet, T. P., & Roach, K. D. (2004). *Training and development: Enhancing communication and leadership skills*, Boston: Allyn & Bacon.
- Buscombe, R., Greenless, I., Holder, T., Thelwell, R., & Rimmer, M. (2006). Expectancy effects in tennis: The impact of opponents pre-match non-verbal behaviour on male tennis player. *Journal of Sports Science*, 24, 1265-1272.
- Cobb, CD., & Mayer, JD. (2000). Emotional intelligence: What the research says? *Educational Leadership*, 58(2), 14-18.

- Coombes, S.A., Janelle, C.M., & Duley, A. R. (2005). Emotion and motor control: movement attributes following affective picture processing. *Journal of Motor Behavior*, 37 (6), 425-436.
- Cooper, R., & Sawaf, A. (2003). *Liderlikte Duygusal Zekâ*. Sistem Yayıncılık, 1. Basım, İstanbul.
- Costarelli, V., & Stamou, D. (2009). Emotional intelligence, body image and disordered eating attitudes in combat sport athletes. *Journal of Exercise Science & Fitness*, 7(2), 104-111.
- Crombie, D., Lombard, C., & Noakes, T. (2009). Emotional intelligence scores predict team sports performance in a national cricket competition. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4(2), 209-224.
- Cüceloğlu, D. (2006). *Yeniden İnsan İnsana*. Otuz besinci basım. Remzi kitapevi, s.89, İstanbul.
- Çakar, U., & Arbak, Y. (2004). Modern yaklaşımlar ışığında değişen duygu-zekâ ilişkisi ve duygusal zekâ. *DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 23-48.
- Çetinkaya, Ö., & Alparslan, A.M. (2011). Duygusal Zekânın İletişim Becerileri Üzerine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(1), 363-377.
- Dersken, J., Kramer, I., & Katzko, M. (2002). Does a self report measure for emotional intelligence assess something different than general intelligence? *Personality and Individual Differences*, 32(1), 37-48.
- Dökmen, Ü. (2004). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. Yirmi sekizinci basım. Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Elias, A., & George, J. (2012). Emotional Intelligence and Job Satisfaction: A Correlational study. *Research Journal of Commerce and Behavioral Science*, 1(4), 37 – 42.
- Erez, A., & Isen, A. M. (2002). The influence of positive affect on the components of expectancy motivation. *Journal of Applied Psychology*, 89, 1055-1067.
- Erkuş, A. & Günlü, E. (2008). Duygusal zekanın dönüştürücü liderlik üzerine etkileri. *İşletme Fakültesi Dergisi*, 9, 187-209.
- Eysenck, M.W., Derakshan, N., Santos, R., & Calvo, M.G. (2007). Anxiety and cognitive performance: Attentional control theory. *Emotion*, 7, 336-353.
- Gannon, N., & Ranzijn, R. (2005). Does emotional intelligence predict unique variance in life satisfaction beyond IQ and personality?. *Personality and Individual Differences*, 38(6), 1353-1364.
- Ghasemi, S. S., Olyaie, N., & Shami, S. (2018). An investigation into the correlation between emotional intelligence and communication skills among nursing students. *Prof. RK Sharma*, 12(3), 178.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence*. New York: Bantam.
- Goleman D. (1998). What makes a leader? *Harvard Business Review*, 76(6), 93-104
- Goleman, D., & Boyatzis, R. (2008). Social intelligence and the biology of leadership. *Harvard Business Review*, 86(9), 74-81.
- Izard, C. E. (1993). Four systems for emotion activation: Cognitive and noncognitive processes. *Psychological review*, 100(1), 68.
- Kopp, A., & Jekauc, D. (2018). The influence of emotional intelligence on performance in competitive sports: A meta-analytical investigation. *Sports*, 6(4), 175.
- Korkut, F. (1996). İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Güvenirlik ve geçerlik çalışmaları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 18-23.
- Laborde, S., Brüll, A., Weber, J., & Anders, L. S. (2011). Trait emotional intelligence in sports: A protective role against stress through heart rate variability? *Personality and Individual Differences*, 51, 23-27.
- Laborde, S., Dosseville, F., & Allen, M. S. (2016). Emotional intelligence in sport and exercise: A systematic review. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 26(8), 862-874.
- Lane, A. M., Meyer, B. B., Devonport, T. J., Davies, K. A., Thelwell, R., Gill, G. S., ... & Weston, N. (2009). Validity of the emotional intelligence scale for use in sport. *Journal of sports science & medicine*, 8(2), 289.
- Lane, A. M., Thelwell, R. C., Lowther, J., & Devonport, T. J. (2009). Emotional intelligence and psychological skills use among athletes. *Social behavior and personality: an international Journal*, 37(2), 195-201.

- Lausic, D., Tennebaum, G., Eccles, S., Jeong, A., & Johnson, T. (2009). Intra-team communication and performance in doubles tennis. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 80, 281-290.
- Law, K.S., Wong, C., & Song, L.J. (2004). The construct and criterion validity of emotional intelligence and its potential utility for management studies. *Journal of Applied Psychology*, 89, 483-496.
- Marzuki, N. A., Mustaffa, C. S., & Saad, Z. M. (2015). Emotional intelligence: Its relationship with communication and information technology skills. *Asian Social Science*, 11(15), 267.
- Mayer, J.D., Caruso, DR., & Salovey, P. (2000). Emotional intelligence meets traditional standarts for an intelligence. *Intelligence*, 27(4), 267-298.
- Mayer, J.D., & Salovey, P. (1993) The Intelligence of emotional Intelligence. *Intelligence* 17(4): 433-442.
- Mayer, J.D., & Salovey, P. (1995). Emotional intelligence and the construction and regulation of feelings. *Applied and Preventive Psychology*, 4, 197-208.
- Mayer, J.D., & Salovey, P. (1997). What Is Emotional Intelligence, In P. Salovey, & D. Sluyter, *Emotional Development And Emotional Intelligence: Educational Implications* (pp. 3-34). New York: Basicbooks, Inc.
- Mayer, J.D., Salovey, P., & Caruso, D.R. (2004). Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. *Psychological Inquiry*, 15(3), 197-215.
- Meyer, B.B., & Fletcher, T.B. (2007) Emotional Intelligence: A theoretical overview and implications for research and professional practice in sport psychology. *Journal of Applied Sport Psychology* 19, 1-15.
- Meyer, B.B., & Zizzi S. (2007) Emotional intelligence in sport: conceptual, methodological, and applied issues. In: *Mood and human performance: Conceptual, measurement, and applied issues*. Ed: Lane, A.M. Hauppauge, NY: Nova Science. 131-154.
- Özdayı, N. (2018). *Sporda Duygusal Zekâ, İletişim Becerileri, Yılmazlık ve Problem Çözme Becerileri*. Gazi Kitapevi, Ankara.
- Özdayı, N., & Demir, M.B. (2018). Elit sporcularda iletişim becerilerinin yılmazlık üzerindeki etkisine problem çözme becerisinin aracılık rolünün incelenmesi. *Social Sciences Studies Journal*,4(8), pp.1724-1736.
- Özdayı, N., & Uğurlu, N. (2015). Futbol hakemlerinin duygusal zekâ ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Sport, Exercise & Training Sciences-IJSETS* 1(1), 31-39.
- Özer, Ö., Gün, Ç., & Düzen, K. Ö. Does Emotional Intelligence Affect Communication Skills? An Application on Nursing Students. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(4), 225-230.
- Palmer, B.R., Manocha, R., Gignac, C., & Stough, C. (2003). Examining the factor structure of the BarOn Emotional Quotient Inventory with an Australian general population sample. *Personality and Individual Differences*, 35(5), 1191-1210.
- Perlini, A.H., & Halverson, T.R. (2006). Emotional intelligence in the national hockey league. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 38, 109-119.
- Phelps, E., Ling, S., & Carrasco, M. (2006). Emotion facilitates perception and potentiates the perceptual benefits of attention. *Psychological Science*, 17, 292-299.
- Phillippe, R.A., & Seiler, R. (2006). Closeness, co-orientation and complementarity in coach-athlete relationships: What male swimmers say about male coaches. *Psychology of Sport and Exercise*, 7, 159-171.
- Poskey, M. (2006). *The importance of emotional intelligence in the workplace: Why it matters more than personality*. <http://www.zeroriskhr.com/pdfs/support/hidden/clients/articles/the-importanceof-emotional-intelligence-in-the-workplace-0113.pdf>.
- Reimer, M. J. (2003). *The impact of emotional intelligence on communication in engineering education*. 6th UICEE Annual Conference on Engineering Education, 2003 UICEE Cairns, Australia, 10-14 February.
- Salovey, P., & Mayer, J.D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185-221.

- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Bobik, C., Coston, T. D., Greeson, C., Jedlicka, C., ... & Wendorf, G. (2001). Emotional intelligence and interpersonal relations. *The Journal of social psychology*, 141(4), 523-536.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., & Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and individual differences*, 25(2), 167-177.
- Schwarz, N. (2000). Emotion, cognition, and decision making. *Cognition and Emotion*, 14, 433-440.
- Shaffer, R.D., & Shaffer, M.A. (2005). *Emotional intelligence abilities, Personality and Work Place Performance*. Hong Kong Baptist University Academy of Management Best Conference Paper, HR: M 1.
- Smith, L., Heaven, P. C., & Ciarrochi, J. (2008). Trait emotional intelligence, conflict communication patterns, and relationship satisfaction. *Personality and Individual differences*, 44(6), 1314-1325.
- Sosik, J.J., & Megerian, L.E. (1999). Understanding leader emotional intelligence and performance: The role of self-other agreement on transformation leadership perceptions. *Group and Organization Management*, 24, 367-390.
- Stefanucci, J.K., Proffitt, D.R., Clore, G.L., & Parekh, N. (2008). Skating down a steeper slope: fear influences the perception of geographical slant. *Perception*, 37, 321-323.
- Sukys, S., Tilindienė, I., Cesnaitienė, V. J., & Kreivytė, R. (2019). Does Emotional Intelligence Predict Athletes' Motivation to Participate in Sports?. *Perceptual and motor skills*, 126(2), 305-322.
- Suliman, A. M., & Al-Shaikh, F. N. (2007). Emotional intelligence at work: Links to conflict and innovation. *Employee Relations*, 29(2), 208-220.
- Thelwell, R. C., Lane, A. M., Weston, N. J., & Greenlees, I. A. (2008). Examining relationships between emotional intelligence and coaching efficacy. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 6(2), 224-235.
- Vargas-Tonsing, T., & Guan, J. (2007). Athletes preferences for informational and emotional pre-game speech content. *International journal of Sport Science and Coaching*, 2, 171-180.
- Watson, M. & Kleinert, J. (2017) Control Yourself: Physical Education Teachers' Emotional Intelligence Has a Minor Role in Pupils' Need Satisfaction. *Advances in Physical Education*, 7, 234-247.
- Webb, K.S. (2009). Why emotional intelligence should matter to management: A survey of the literature. *SAM Advanced Management Journal*, 74(2), 32-41.
- Weinberg, R.S., & Gould, D. (2015). *Foundations of Sport and Exercise Psychology*.6. Basımdan Çeviri: Spor ve Egzersiz Psikolojisinin Temelleri. Editörler: Şahin, M., Koruç, Z. Nobel Yayın evi, Ankara.
- Zizzi, S., Deaner, H., & Hirschhorn, D. (2003) The relationship between emotional intelligence and performance among college basketball players. *Journal of applied sport Psychology*, 15(3), 262-269.

CITATION OF THIS ARTICLE

Adiloğulları, İ., Görgülü, R., & Şenel, E. (2019). Duygusal Olarak Zeki Futbol Antrenörü Daha Etkili İletişim Becerileri Gösterir mi? (Duygusal Olarak Zeki Futbol Antrenörü Daha Etkili İletişim Becerileri Gösterir mi?). *International Journal of Sport, Exercise & Training Sciences - IJSETS*, 5(1), 46-57. DOI: 10.18826/useeabd.534341